

Izhaja vsak petek opoldne.

Naslov: Trst-Trieste
Casella Centro 37
ali pa: via Gepa 17/III

Izdaja konsorcij Malega lista

MALI LIST

Tedenik za novice in pouk.

z knjižic

Dr. Pintar

Ljubljana - Jugoslavje

Male novice

Kdo nosi bolniške stroške?

Razne občine v Istri so naposile deželni odbor za podporo, da morejo kriti vse bolniške stroške za osebe, ki so v tržaški ali pulski bolnišnici in ki so pristojne v tiste občine. V odgovoru je deželni zbor dal tudi tole važno pojasnilo: Od 22. aprila 1923 dalje mora bolniške stroške, ki jih bolnik ne zmere, nositi ne občina, v katero bolnik spada, ampak občina, v kateri ima bolnik svoje bivališče.

Nečloveška mati.

Policija je zaprla Natalijo Laffrono v Carmò, ker je ravnala z 8 letno hčerko na neusmiljen način. Deklica je pred enim mesecem bežala iz hiše. Preiskava je dočnala, da jo je mati pogosto kaznovala na ta način, da je dekllico žgala z razbeljenim železom. Celo vrsto znamenj takih opeklín ima deklica na vratu, na rokah, na prsih, na hrbtni. Sodnija bo mater zelo ostro obsodila. Prav je!

Srečni ohcetarji.

Te dni se je vršila v Topoli v Srbiji svatba, ki po svojem obsegu prekaša vse ondotne svatbe, ki so običajno silno drage. Na svatbo je bilo povabljenih 500 gostov. Gospodar je pobil 2 vola, zaklal 5 telet, 3 prešiče, 50 gosi, 30 kokoši, 20 petelinov in 90 piščet. Porabili so dalje za kuho in peko 500 kg moke pa 1780 jajc. Da gre k tako obsežni pojedini tudi obilna pijaca, se umeje samo ob sebi. Izpolio se je celih 2500 litrov vina ter 600 litrov piva. V kuhinji pa je imelo posla 25 kuharic. Od te gostije ni odšel noben svat lačen.

Dvolirske kovan denar

že kroži. Državna kovarnica v Rimu je spravila v promet že za 21 milijonov lir dvolirske kovance. Obenem bodo izginile umazane papirnate cunjike.

Blagor njim!

«Istarska Riječ» je tako navdušen, za Društvo narodov in za interparlamentarni sestanek v Kopenhagnu, kjer sta dva naša poslanca zastopala naše pravice, da piše: «Ali bo po tej konferenci kaj boljše za naš narod? Mi mislimo, da nam v najblžji bodočnosti napočijo lepsi dnevi. Blagor njim, ki verujejo. Mi pa smo prepričani, da nam napočijo še slabši dnevi. Prihodnji meseci nam to dokazejo.»

Nobene gostilničarske koncesije več.

Na drugem mestu objavljamo članek o ministrskem sklepu. Nadalje je oblastvo določilo: gostilne, kjer se točijo samo pivo, vino in druge alkoholne pijače, se smejo odpirati v delavnikih šele ob 10. uri, ob nedeljah šele ob 11. uri. Gostilne pa, kjer se prodajajo poleg alkoholnih pijač tudi nealkoholne ali tudi jedila, se smejo sicer odpirati ob navadnih urah, toda alkoholne pijače se smejo točiti samo ob zgoraj navedenih urah.

Po novi postavi se bo ustanovila deželna komisija, ki bo odločala o zapiranju gostiln in sličnih zadavah. V to komisijo bo imenovan tudi zastopnik gostilničarjev.

Milan Rajić

ki je meseca julija skušal umoriti predsednika Nikolo Pašića, je bil te dni obsojen na dvajsetletno ječo.

Ruski poslanik v Rimu

Boljševiška vlada je silno previdna pri izbiranju svojih poslanikov. V velike države pošilja samo najbolj sposobne može, prvorstne diplome. Med tespada tudi sedanji poslanik v Rimu, N. Jordanski.

Urednik lista «La Gironde», ki je gialis skoro vladnih socialistov, je imel

pogovor z russkim poslanikom. Iz tega pogovora smo posneli nekatere važnejše izjave boljševiškega poslanika, ki — kar kar sploh vsi diplomati — govori zelo delikatno.

ITALIJA IN RUSIJA.

Socijalist je vprašal, ali je mogoče politično zbljanje Italije in Rusije? Jordanski je odgovoril: «Rusija in Italija morata želeti zbljanje, da se osvobodimo od tujega nadvladja morja, ki vežejo naši državi. Tako bi se tudi končal londonski monopol na kurivo, ki ga tako potrebuje Italija. Rusija bi mogla dojavljati prav dobro in ceno kurivo. Ravnost velja za žito. Seveda pa ne sme Italija pozabiti, da smo imeli v Ru-

siji revolucijo in da se tuje države ne smejo vtikati v naše notranje zadeve. Mi Rusi moramo priti tudi do prepricanja, da Italija ne podpira naših sovražnikov. Dosedaj pa eksistira v Rimu še vedno poslanstvo in konzulat ruske carske vlade, ki biva v palači, ki je last sovjetske vlade.

BOLJŠEVISKA VLADA IN TRETAJNA INTERNACIONALA.

Urednik: «Toda zdaj se nam, da sovjetska vlada podpira laške komuniste?» Jordanski: «To ni res! Naša vlada in treta internacionala sta povsem ločeni.

MUSSOLINI IN FAŠIZEM.

Urednik: «Kaj pravite o Mussoliniju?» Jordanski: «Razlika je med načeli in osebami. Saj veste, da nisem fašist, ampak komunist. Zato ne morem odobravati niti načel niti metod Mussolinijevih; pač pa mu priznavam neutrudljivo energijo, bojevit temperament. Kar pa se tiče fašizma, ga jaz ne smatrám za osebno podjetje nekaterih oseb, ki se jim je podjetje posrečilo, marveč za rešen in originalen pojav narodnega življenja, velik politično-socijalen poskus, ki je vreden resnega studija.»

DRUŠTVO NARODOV.

Urednik: «Kaj mislite o Društvu narodov z ozirom na zadnje spore med državami?»

Jordanski: «Obnašanje Društva narodov v laško-grškem sporu potrjuje naše načelno nasprotovanje temu društvu. Nesposobnost in obnemoglost Društva narodov se je pokazala v polni nagoti. Društvo narodov je orodje imperialistične klike, ki je v medsebojnem preproru in to orodje je odpovedalo celo lastnim gospodarjem. Četudi se je Društvo narodov na zunaj že ohranilo, bodite sigurni, da se bo pri prvem večjem mednarodnem sporu strlo v prah. Narodi morajo poiskati drugo obliko za urejanje svojih interesov.»

Staro znanje.

Svicarski listi poročajo lepo dogodlico iz mestnega parka v Bazelu. Stirileten deček je slonel ob ograji ribnika, v katerem je plavala štorčlja. Ko je bila čisto blizu ograje, ji mal deček vzkljukne nasproti: Storkeljček, ali me še poznaš?

Po novem letu

ne bodo župni uradi več vodili matičnih knjig za državo. Občinski tajniki bodo kmalu po novem letu uradovali po laškem sistemu. Povsod enotnost, sloga, edinstvo! Proč z avtonomijami! To je geslo «modernih» ljudi.

Za pomirjenje med narodi.

Na Tirolskem misli vlada ustavoviti posebno deželno za Nemce. Glavno mesto ne bo Bocen, ki je preveč nemški, ampak Meran, ki je bolj pod laškim vplivom. Prefekt za nemško deželico se bo z vprašanjem za širjenje prave kulture med Nemci lažje bavil kakor pa trentinski, ki ima že itak drugih poslov dovolj.

Slov. Marijina družba v Rojanu priredi to nedeljo, dne 30. septembra ob 5 uri popoldne v svojem domu (Vicolo delle Rose 13) prestavo: 1. «Otrok Marijin», nov igrokaz v 3 dejanjih in 2. «Štiri želje», Šaloigra v 2 dejanjih. K obilni vdeležbi vlijudno vabi družbeni odbor.

Pater Oton Kocijan.

bivši kapucin v Gorici, ki je bil med vojno veroučitelj na slovenski gimnaziji v Trstu, je praznoval te dni srebrno mašo v Škoji Loki, kjer je gvardijan v ondotnem samostanu. Ljudskemu prijatelju naše častitke.

Slovo slovenskih šol.

Gentilijev načrt za kraljevi dekret vsebuje točko, ki odpravlja slovenske in nemške šole. Vse šole bodo laške; za pouk manjšinskih jezikov bodo določili nekaj ur na teden.

To je naravna posledica odprave avtonomij. Kdor je za odpravo avtonomij, mora biti za odpravo posebnih šol. Zato so fašisti zelo logični. Ne logični so tisti primorski slovenski košturnčki, ki pišejo sploh proti avtonomijam, pa vendar hočejo avtonomijo šol.

Novo za nas.

Nedeljska Edinost piše dobesedno: «Italija je ena najpoglavitnejših zaščitnic manjšinskih pravic.» To je novo za nas; vprašanje je le, po kolikih kvartinčkih je bil napisan ta stavek.

Občinska blagajna

na Reki izkazuje danes 8 milijonov lir zgube.

1 lira = 6,800.000 mark.

Tako je berlinska borza motirala 18. septembra.

MIHEC: Iz javnosti je jezik naš izgnan, v uradu in pa v šoli zaničvan.

JAKEC: Edino njega zatočišče Domače je ognjišče.

Za člane Dijaške zveze.

V soboto, 29. septembra se bo vršil važen sestanek vodstva «Slovenske dijaške zveze». Vabljeni so tudi vsi tovarisi, ki so se udeležili socialnega tečaja na Črnem vrhu. Sestanek bo ob dveh popoldne v Prosvetni zvezi v Gorici.

Spor v hisi.

Fašist nadučitelj Josip Toroš je pred turnejo slovenskega učiteljskega pevskega zbora po italijanskih mestih podaril 100 lir v dobrodelne svrhe in prisnal besede: «Nesite naše miše pesmi po svirnem svetu». Drugi fašisti pa so protestirali proti turneji in v listih so celo grozili.

Pevska zveza

slovenskih učiteljev na Primorskem je piredila pevske večere po nekaterih laških mestih. «Piccolo» je poln hvale. Tudi drugi laški listi so navdušeno pisali o lepoti slovenske glasbe in o sijajnem nastopu našega zbora. Nas pa izredno veseli ta pojav in čestitamo pevskemu zboru in v prvi vrsti nejgovemu neumornemu voditelju. Srečku Kumaru na tem uspehu.

Izzseljevanje iz Italije od 1. januarja do 30. junija 1923.

V prvi polovici tega leta se je izselilo skupno 190.000 oseb: V evropske države je šlo 125.000 oseb, čez morje pa 67.000 oseb. S trebuhom za kruhom!

Kdo je moderen?

V istri Novigrad se je s parnikom pripeljal mlad gospod, star krog 25 let. Izstopil je v hotelu «Città di Trieste» in dasi je bila šele 6. ura zvečer, je šel koj v spalnico, ki jo je zaklenil. Drugo jutro gospoda ni bilo na spregled. Ob 11. uri gre hotelir proti sobi ter trka. Nič. Gre po orodje in odpre vrata s silo. Mladi gospod je bil mrtev, poleg sebe je imel revolver, s katerem se je bil ponos ustretil. Pred smrtno je sežgal vse svoje papirje in dokumente, tako da se ni dalo dozнатi, kdo da je. Namizi je pustil pismo te vsebine: «Prosim, da me zdravnik ne secirajo; prosim, da me zavijete v rjuho; ko bom ovit, prippnite na rjuho zeleno oljko vejico. Prosim, da duhovnik ne blagoslovil mojega telesa in da me ne sprejme na pokopališče. O takem človeku pravijo, da je moderen. Mi pa pravimo, da je norec. Kraševci bi rekli, da je prirknjen.»

Novi kraljevi dekreti.

Izvedeli smo, da se pripravlja v Rimu odlok o samolaškem uradnem jeziku, nadalje je že sestavljen besedilo dekretu glede imenovanja državnih občinskih tajnikov. Nadalje je v pripravi dekret o novem pregledanju opcijskih prošenj.

Gostilne zapirajo.

Sklep vlade.

«Mali list» je že poročal o odredbah ministrskega sveta, po katerih se bo dovolila le ena gostilna na tisoč prebivalcev. V ta namen se bodo nekatere koncesije preklicale; koncesije se v slučaju smrti gospodarja ne bodo dale prenesti na drugo osebo brez posebnega privoljenja oblastva. Nove koncesije se ne dajo več, dokler se v državi ne dosegne razmerje 1:1000, kakor zgoraj omenjeno.

Znano je, da je dalo pobudo za ta ministrski sklep lansko zborovanje zastopnikov vseh laških trgovskih zbornic.

Namen vlade, da se omeji pijačevanje, je plemenit. Vprašanje pa je, ali bo vlada doseglia s svojim sklepotom ta namen. Jaz namreč ne verujem, da bo ministrski sklep rodil zaželjene uspehe, pač pa sem mnenja, da ima odredba zelo slabe strani. Naj mi bo dovoljeno, da izrečem tu — in smem svobodno govoriti, ker nisem interesiran, kajti jaz nisem ne gostilničar ne vinogradnik — prosto svoje pomisleke zoper novo odredbo.

Pijancem ne zmanjka.

Človek, ki hoče piti in ki se hoče redno prekomerno napajati, bo to lahko storil brez ozira na to, ali je v vasi deset gostilnih ali samo pet. Vsled novega ministrskega sklepa ne bo število pijačev v državi padlo niti za 1!

Brez konkurence.

Pomislimo na vas s tisoč prebivalci. En sam gostilničar. To se pravi dati gostilničarju vso oblast: on toči vino po svoji volji: dobro, slabo ali najslabše. Nihče mu ne more priti v okom. Konkurenco ni in kdor hoče piti vino, mora k njemu. Kar velja za kakovost vina, velja tudi za ceno, za snago v gostilniških prostorih itd.

Udarac na Primorskem.

Ako velja moj pomislek za vso državo, velja v še posebni meri pri nas na Primorskem. Zakaj? Pri nas se bori naše vino z laškim. Naši gostilničarji, ki so v prvih letih zasedbe pridno kupovali laška vina, se zopet poslujejo domaćih vin in to samo zastran pritisaka pivcev, ki zahtevajo domaća vina. Pritisak pivcev pa je rodil samo zato uspeh, ker imamo po vseh več gostilnih. Ko pa pridemo v vsaki vasi do le ene gostilne, bo krčmar tudi v izberi vin absoluten gospodar.

Praktičen zgled.

Poznam neko vas na Krasu, kjer so imeli enega gostilničarja. Krčmar je hodil v Istro po vino, domaći teran je zastajal. Vsi protesti domaćinov niso nič koristili. Ko pa je otvoril nekdo drug v vasi krčmo in je novi krčmar začel točiti domaće vino, je zlezla staremu gostilničarju voda v grlo. Domaćini so zahajali v novo krčmo in posledica tega nastopa je bila sijajna: danes toči tudi stari gostilničar domaće vino.

Te misli so se mi rodile, ko sem čital sklep ministrskega sveta. Radoveden sem, kako misljijo drugi rojaki.

Fr. Tomažič.

Roparske bande v Istri.

Roparski napadi v Istri se nadaljujejo brez prenehanja. Te dni se je peljal iz Pule proti Valam kolesar Martin Perković. V Vodnjanu se je odpočil in obeni popoldne je nadaljeval pot. Kar se prikaže sredi poti 30 leten mož, ki naperi puško proti Perkoviču. «Stopi s kolesa!» mu ukaže ropar. Prestraeni kolesar se vda in ropar reče: «Adesso dame fora i bori se no te distrigo! — dajmi denar, drugače te odpravim!». Perkovič mu brez prerekanja izroči denarnico s 50 lirami. Ropar spravi denar v žep in reče: «Zdaj pa pojdi naprej, pa glej, da molčiš, sicer boš plačal z življenjem!». Perkovič skoči na kolo, pri tem pa mu drobiž v žepu zažvenketa. Ropar zaželi tudi po dobrihu in veli kolesarju, da zopet stopi s kolesa, Perkovič uboga

in izroči ves drobiž. Ropar se nasmehne rekoč: «No, bo vsaj za par toškanov». Nato zajaha Perkovič kolo in se naglo odpelje v Vale in sporoči dogodljaj orožnikom.

NAPAD V JURSIČU.

Karel Jess vodi lomljenje kamenja pri Sv. Petru. V soboto popoldne je šel na prvo železniško postajo, da bi čakal solastnika. Preden se je napotil na

postajo, je k sreči izročil veliko svoto — bil je plačilni dan — pisarju, da jo shrani do vetera. Ko je prišel v bližino Jursiča, sta skočila iz grmovja dva našminkana in oborožena reparja. Prvi je naperil puško proti Jessu in jo držal na prsih, drugi ga je preiskaval. Ker ni našel denarja, mu je vzel zlato verižico in uro. Nato sta roparja zapretila Jessu in sta se zgubila v gozdu.

Oblastvo, kje si?

Novo šolstvo v Italiji

Kdor hoče biti dobro poučen v vseh podrobnostih o novem laškem šolstvu, bo čital »Edinost« ali »Učiteljski list«. Mi priobčimo danes samo na kratko, kakšna bo šola po sklepih ministrskega sveta. Poleg ljudske sole in univerze, ki ostaneta v veljavi, bomo imeli v Italiji šest vrst srednjih šol.

1. Dopolnilna šola.

Italijani pravijo »Scuola complementare«. V to solo bo stopil fant, ki je dovršil ljudsko solo in se zeli nekoliko spopolnit. Ta šola pa je namenjena za tiste, ki nočejo nadaljevati studijev na višjih šolah. Ta šola bo stala nekako med bivšo meščansko šolo in nižjo realko.

2. Gimnazija in licej.

Gimnazija ima pet razredov in odgovarja stari nižji gimnaziji. Licej ima tri letnike in odgovarja stari visji gimnaziji. Deček stopi iz ljudske sole na gimnazijo in nato na licej. To bo stara latinska šola. Iz nje bomo dobivali duhovnike, odvetnike, sodnike itd.

3. Tehnični institut ali realka.

Ta šola naj bi odgovarjala prejšnji realki, zato jo lahko imenujemo realko. Vendar obstoji razlika. Ko konča solar četrti letnik tehničnega instituta, se mora odločiti, kaj hoče postati, zakaj nadaljni štirje letniki se razcepijo v več oddelkov: v trgovski in računarski oddelku ter v zemljemerski oddelku. Poučevali se bodo predmeti: matematika, fizika, zgodovina, laško leposlovje, prirodne vede, zemljepisje, dva tuja jezik, računarstvo, lepopisje, politična ekonomija, kemija, finančna veda in nekaj jusa.

4. Znanstveni licej.

To je nekaj povsem novega. Znanstveni licej bo trajal 4 leta. Poučevali se bodo se ti predmeti: laški jezik in leposlovje, latinski jezik in leposlovje, en tuju jezik, risanje, filozofija in narodno gospodarstvo.

5. Učiteljske.

Laški: Istituto magistrale. Pogoj za vstop: dovršena ljudska šola. Ima sedem letnikov, 4 nižje, 3 višje. Iz te sole dobimo učitelje in učiteljice. Predmeti: latinski in laški jezik, en tuju jezik, glasba, petje, zgodovina, filozofija, vzgojstvo, matematika, fizika, prirodne vede, zemljepisje, risanje in zdravstvo.

6. Ženski licej.

V to solo bodo sprejeli dekleta, ki so dovršila 4 nižje letnike učiteljske, nižjo realko (glej pod štev. 3.) ali gimnazijo. Torej za »nobel« gospodične. Poučevali bodo: dva tuja jezik, risanje, filozofija, jaz, glasbo, petje, ples, ženska ročna dela, gospodinjstvo. S to solo ne moreš postati učiteljica.

Novost.

V dopolnilni soli, na gimnaziji, nižjem oddelku učiteljske ne bo več francoščina obvezni predmet, ampak eden izmed teh jezikov: francoski, angleški, španski, nemški, slovenski, hrvaški. Deželno šolsko oblastvo bo določilo, kateri tuji jezik je v dotednici dejeli najbolj potreben ali koristen.

Našim starem.

Doslej je naš fant lahko preseljal z gimnazije na učiteljske, z realke na učiteljske, z gimnazije na realko. To je sedaj izključeno. Kar enkrat začneš, bo treba dokončati ali pa solo pustiti. Izbira bo tedaj precej težavna. Preden se

postajo, je k sreči izročil veliko svoto — bil je plačilni dan — pisarju, da jo shrani do vetera. Ko je prišel v bližino Jursiča, sta skočila iz grmovja dva našminkana in oborožena reparja. Prvi je naperil puško proti Jessu in jo držal na prsih, drugi ga je preiskaval. Ker ni našel denarja, mu je vzel zlato verižico in uro. Nato sta roparja zapretila Jessu in sta se zgubila v gozdu.

Oblastvo, kje si?

razza tedesca come quelli di razza slava, avranno fra noi una libertà che sarà presto nostro vanto vedere portata ad esempio in altri paesi d'Europa». Po našem se to pravi: «Naši sodržavljeni nemškega in slovenskega pokolenja bodo uživali med nami svobodo, ki nam bo v posebno diko in ki bo lahko zgled za vse države v Evropi». Nekaj čez dve leti je minulo, odkar je Giolitti te besede izgovoril ...

Avg. Rejec.

Proti pijančevanju

Pise Lojze Campa v zadnji številki »Mladosti« takole: «Bratje! Prva rana, katero hoče zacetiti katoliški shod, je brezmejno pijančevanje našega naroda! Ne glede na to, da zapravljamo denar, s katerimi milijoni bi si lahko postavili v sleherni fari vzorne društvene domove, boljše in lepše se oblačili, napravili boljša stanovanja, izboljšali si gospodarska orodja, nabavljali si knjige in naročevali časopise, ne glede na vse to moramo ugotoviti še hujše posledice: naš narod pada radi alkohola v nemoralnost, naš narod hira v svoji odpornosti proti zлу.»

Pepo iz Koludrovice.

Na Mali smarž sm se z Matildu opravu na Svetu goru. Nej vam povem, kej se mi je zgodilo na cugi. Jest sem biv pr uokni, Matilda naspruti mene, na moji strani pej an gasput, vmes an velik njegov kufr. Kadr smo ble t'a pr Bivji, reče gasput, de nej varjem kufr, de bi ga du ne ukrou, uon pej je šou u sosedni vagon, kamr je biv an njegov znanc.

Sprevodenik pride.

Pr Vižovljah pride kondehter jen prečipne cegeljce. Kad然 zagleda kufr, reče: favoriska metr kvel baul šu, tu će reč: ložte kufr gor. Jest recem moško: njente. Kondehter začne grubo: koza, lei komanda? Io komando. Jest se nism dau ustraš od bubca jenu dem: mi no meto njenti, ti njenti komando. Tedej začne bubec kričat jen klet ku de bi biv uobsedn. Grej po obrkon-dehterà. Ta je biv debu, tri strihe je jemu na kapi jen reče zlepa: favoriska meter kvel baule sopra. Jest: mi no favoriska meti šu, lei no komando. Pridemo v Monfalkun. Cuh ustavi, u vagon stopi štacionef, dva karbonerja, ober-kondehter jenu bube. Štacionef me prosi ku uni prej. Jest sem odgovoru ku prej. Pole mi reče šef: prkè no vol metr baul šu? Jest se posmejem jenu rečem: prkè baul no že mijo ma di kvel senjor ke ze la. Lih ta hipc je pršu gospodar ot kufra. Kadr sem zreku »prkè no že mijo«, se je začnu smejet ves vagon, karbonerji jen štacionef, bupca pej je blo sram jen je naglo zginu.

Pepo v Sezani.

Nedavno tega je bil Pepo v Sezani po opravkih. Stopil je v Mohorčičeve gostilno. Ko ga je zagledal gospod Rajmund, mu reče: »čo, Pepo, uondon smo se strajtali zastran tebe, krko let de jemaš. Krko si zdej star?« Pepo odgovori: »Gasput Rajmont, lih pedeset«. Rajmund: »Kaku, pr zludji, sej si pred petimi leti lih taku reku«. Pepo: »Vejo, gasput Rajmont, človk mora bet moški; kar ambot reče, tega ne smej nekoli preklicat«.

Tri vprašanja!

Ali pošiljate krajevne novice v Mali list? Ali nabirate naročnike za Mali list? Ali inserirate v Malem listu?

GOSPODARSTVO

Zadruge in kolki.

Katere knjige
naj kolkujemo in kako?

Katere knjige je treba kolkovati?

Ali imate v svoji občini zadruge? Da. Potem glejte, da si zapomnite te opomine, da ne zapadete globam in kaznim.

Laski zakon predpisuje, da imej vsaka zadružna te knjigę: 1. Blagajniški dnevnik (libro giornale). 2. Imenik članov (libro dei soci). 3. Zapisnik občnih zborov. 4. Zapisnik načelstvenih sej. Ti dve zadnji knjigi sta lahko združeni v eno. 5. «Libro degli inventari». V to rubriko se stejejo: a) pri denarnih zadružah: knjiga za vloge, knjiga za posojila, knjiga za deleže, knjiga naloženega denarja in knjiga bilanc, kjer se te buke vodijo; b) pri blagovnih zadružah: knjiga upnikov in dolžnikov. V to rubriko spadajo sploh knjige, iz katerih je razvidno gospodarsko stanje zadruge.

Kako se knjige kolkujejo?

Vse omenjene knjige je treba kolkovati. Za vsakih 4 strani pride en kolek za 10 stotink. In sicer nalepiš kolek na vrhu na prvo stran, potem na 5., potem na 9. stran itd. Vsaka pola (ki ima 4 strani) dobti kolek.

Nato neseš vse knjige na davkario, kjer ti prepečatijo vse kolke.

Kaj pa s hranilnimi knjizicami?

Za vsakih 4 strani pride en kolek za 20 stotink. Kolke prilepiš na nadaljnje strani. Če ima knjizica 100 strani, postaviš 25 kolkov, če ima 40 strani, nalepiš 10 kolkov.

Kaj pa s knjigo deležev in knjigo posojil?

Ako ne obsegajo več nego 10 listov ali 26 strani, zadostuje kolek L 1.25. Za vsakih nadaljnja dva lista (= 1 pola = 4 strani) dodaj kolek 25 st.

Kopirna knjiga,

ki jo tukratam rabijo, da prepisujejo v njej vsa odposljana pisma, zanjeva kolek za L 1.3, ako nima več nego 400 listov; za vsakih nadaljnja 100 listov dolepi kolek za 40 st.

Kolka proste,

so druge pomožne knjige, pristopnice in odstopnice članov.

Vse omenjene knjige

je treba prepečatiti pri davkariji.

Stare knjige,

ki se se rabijo v zadružah in ki so že kolkovane z avstrijskimi ali laškimi kolki, naj se rabijo kar naprej in ni treba, da se dostavijo novopredpisani kolki. Rabiti se smejo do popolne izrabe.

Pa knjige, ki so bile doslej kolka proste?

Nase zadruge imajo tudi knjige, ki jih po avstrijskem zakonu ni bilo treba kolkovati. Pri teh knjigah je treba kolkovati le tisti del knjige, ki je bil dne 1. julija 1923 se nepopisan. Tu se kolkuje, kakor vobče gori omenjene knjige, po 10 st. za vsake 4 strani.

PODLISTEK

Ni mu teknilo.

V tem času velikih skrb in notranjih bojev je zadela Francete nova nesreča. Žena mu je obolela za pljučnico in umrla. Tako je postal Franc sam, vдовec brez otrok. Začel je vedno bolj samovati. Vse nesreče je pripisoval svojemu grehu.

Franc se je dobro zavedal, da ne bo imel miru, dokler ne bo ugodil svoji vesti, ki je tirjala pokoro. Včasi pride dober svet čisto nepoklican. Nekega dne stopi k Francetu sosedni tesarski mojster, poklicje Franceta nekoliko v stran pa mu reče: «Franc, nič za slabo! Ali bi prodali svoje imetje s premičino vred, koliko bi hotel zanje? Jaz imam premalo prostora in ne morem nikam naprej.» Franc je bil ves iznenaden, ni mogel kaj govoriti in je kratko odvrnil: «Pridem k vam po kosilu».

Zadnji rok.

Do 30. septembra 1923 je treba izvršiti kolkovanje in pečatenje pri davkariji.

Drugo nadstropje na prodaj!

Tako ste brali minoli teden v nekem oglasu. V tem in tem kraju leži trinadstropna hiša. Drugo nadstropje je na prodaj za toliko in toliko lir. To se vidi edno? Seveda pri nas, kjer je se v veljavi avstrijski zakon. V vseh laških provincah pa se prodajajo posamezna nadstropja, tako da so včasi v hiši, ki ima stiri nadstropja, stirje lastniki. Istrska trgovska zbornica je poslala pravdnemu ministrstvu v Rim daljšo spomenico s prosnjom, naj se vpleje tozadnji laški zakon tudi na naše pokrajine.

Žensko vprašanje in družina.

Na katoliškem shodu v Ljubljani je zboroval tudi ženski odsek pod predsedstvom profesorice dr. Piskernikove. Poročale so: gospa Sadar pl. Kleinmayr in gdene Cilka Krekova, Tončka Luzovič, Minka Gričar in druge. Resolucije, ki so bile po dolgi in burni razpravi sprejete, se glasijo:

Zakon.

Slovenska žena stoji glede zakona na strogo krščanskem stališču in zato zahteva: a) da se svetost zakona varuje in uvažuje; b) da kakor cerkev, tako tudi civilna oblast naj ne priznava veljavnosti novega zakona ločenih oseb, dokler je prvi zakonski drug živ; c) da se iz naših novih zakonikov, katerih paragrafi se objavljajo v uradnih listih, iztreti pojem in beseda »nezakonita žena«. Slovenska žena prizna možu samo eno družico, in ta je njegova zakonita zakonska žena; d) da nam pošilja vladna na vodilna mesta osebe, ki so npravstveno neoporečne.

Varstvo žene.

Slovenska žena zahteva, da smatra civilna in cerkvena oblast pri nezakonskemu očetu nezakonskega otroka za zakonski zadržek in varujeta s tem ženo pred izkorisťanjem od strani brezvestnih zapeljivcev in obljuditeljev zakona.

Nezakonski otrok in ime.

Slovenska žena zahteva, da naj nosi zakonski kakor tudi nezakonski otrok očetovo ime, da je pristojen v očetovo občino, in da skrbi oče za njega v ravno isti meri, kakor mora skrbeti zakonski oče za zakonskega otroka.

Moževa plača in žena.

Slovenska žena zahteva, da prejmejo uradniki in delavci kakor v za-

sebni, tako tudi v državni službi človeka vredno plačo, da bo enkrat konč brezvestnemu izkorisťanju najboljših delavnih moči, konec izmozgavanju žen, ki se morajo, mesto da bi izpolnjevale svoje družinske dolžnosti, pehati za zaslужkom, da z možem vred obvarujejo otroke pred poginom, konč nagote in lakote naših otrok, ki bi morali biti radost in ponos naroda, a so v teh razmerah dostikrat slučajno zlo.

Žena in politične pravice.

Slovenska žena opazuje z gnevom v srcu hibe našega družinskega in socialnega življenja, ki pa jih ne more odstraniti, ker nimata političnih pravic. Radi procvita družinskega in javnega življenja zahteva, da se ji prizna enakovrednost z možem v javnosti in se ji da aktivna in pasivna volivna pravica.

Za procvit tržaške industrije.

Pet največjih tržaških industrijskih podjetij dobi od vlade 138 milijonov lir v posojilo. Ta znesek, ki se obrestuje po 4%, treba vrniti v 35 letih. Ako računamo, da bo ta svota nesla podjetnikom 15 do 20% dobička in odbijemo obresti 4%, bodo industrijalci spravljeni 11% do 14% v žep.

Po čem je lira?

Dne 26. septembra si dal ali debil:
 za 100 dinarjev — 25.35 L.
 za 100 avstr. kren — 3.0 st.
 za 10.000 mark — 2.0 st.
 za 100 č. kren — 65. — L.
 za 100 fr. frankov 137. — L.
 za 1 dollar — 21.75 L.
 za 1 funt — 99.85 L.

Urejuje Domen.

št. 39. STEBER (Jos. Šuligoj).

a a a a a žensk. krst. ime,
 a a a a a del človeškega telesa,
 d d e e g bojno orodje,
 i j k k k predmetstje v Jul. Krajini,
 k k l l l dan v tednu
 n o o p r ruski jezdec,
 r r s s t se večkrat opaža pri denarju,
 u v v z z žensk. krst. ime.

Od zgoraj navzdol (po sredi) se bere to, kar nam hočemo zatreći.

Nagrada 5 lir.

Št. 37 oreh — Ljubljana, 38 — dva para čevljev. — Pravilno je rešil samo P. Maslo, Pasjak, kateri dobi tudi nagrado.

— Dvajset jih dajte, pa bo kupčija sklenjena. —

In udarila sta si v roko in čez osem dni je bila pogodba spisana in podpisana.

France je takoj odplačal vse dolbove do vinarja. Se nekaj nad petisoč kron mu je ostalo. Zapustil je vas, v kateri ni našel sreče. Sicer pa mu niso mogli nič slabega očitati.

Pot pokore.

Kakor pred leti na tisti usodni dan nesrečnega spomina, tako je tudi danes pripekalo solnce in zgalo Franceta, ki je hodil po isti poti, ki jo je sel takrat kot mlad rokodelec. Nenavadni občutki so prešinjali Francetovo srce na tej poti in ko je zagledal kapelico, pred katero se je bil obremenil z največjo krivdo v svojem življenju, mu je kanila gorka solza iz očesa. Skrušenega srca je danes pokleplnil pred kapelico, poljubil je tla in obnovil svoj spokorni sklep.

MALI OGLASI

..... 20 stot. za besedo. Pri 5 kratni 10%, pri 26 kratni 15%, pri 52 kratni občavi 20% popusta.

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrda **Gastone Delinar Trst - via Ugo Polonio 5.**

DIDAKTIČNA ŠOLA (ulica Gatteri 10. I. vogal Acquedotto). Vzgojevalna, resna, moralna metoda. Pospešen pouk malih skupin: za 2-4 učence. Pripavnica za izpite, maturo na tehnični šoli, gimnaziji, mestanskih italijskih šolah I. t. d. Pouk v jezikih, računalstvu, knjigovodstvu, slikanju, risanju. Pomoc pri predelovanju šolskih predmetov. Verona. Imena učiteljev Jamčijo za uspeh. Nizka učnina.

ZALOGA DOMAČIH VIN: prsten vlapec, istrski refosk in kraski tezan. Na debelo in za družine via Cunicoli 8, na drobno v gostilni via Giuliani 32, Cenjenemu občinstvu se priporoča Franc Štrancar.

Krone in goldinarje plačujem vedno dve stotinki dražje nego drugi kupci. Kupujem tudi zlato, srebro in platino. — Trst, Via Pondares 6, I.

RAZNO BLAGO samo na debelo za preprodajalce v Trstu, via S. Nicolò 19.

TRI MILIJONE LIR imam na razpolago za posojila. Posojujem po 6%. Posredovanje pri g. Kavčiču v kavarni Central via Roma od 9 do 11 in od 2 do 7.

PEČENKO FERD. Trst — Scala Belvedere 1, priporoča svoje staroznanecenjarijo. Ima na razpolago najboljše likerje.

ZASEBNA GLASBENA ŠOLA prof. Pervanja via Dom. Rossetti 77. Poduk v klavirju in na orglah do najvišje polnosti. Podučuje se tudi harmonija, kontrapunkt, kompozicija, akustika, estetika, zgodovina glasbe. Za organiste: liturgika, zgodovina cerkvene glasbe, gregorijansko petje, vodstvo zborovega petja in cerkvena kompozicija. Vpisovanje vsak dan od 10-12 in od 2-4. Ob nedeljah od 10-12 na Proseku v župnišču. Prijetek sole 1. oktobra.

JOSIP MAHNIČ, MLINAR V BOLJNU, pošta Dolina št. 174, priporoča slavnemu trgovstvu mesta Trsta ter občinstvu bližnjega Krasa svoj mlin za planjeječema, koruze, mletje pšenice ter presejanje iste v tri vrste bele moke, koruze in presejanje iste, ajde, ovsu itd. Postrežba točna.

KDORIMA NA PRODAJ hiše vsakravnice velikosti bodisi v mestu ali okolici, naj se obrne na g. Kavčiča v kavarni Central via Roma od 9. do 11. in od 2. do 7. Označi naj se kraj, cena in letni dohodki.

PRODAJALKO, starejšo, dobro izvezzano manufakturistinjo, ki je že več let servirala v večjih trgovinah, zmožno slovenskega in italijskega jezika, z dobrimi referencami, za takojšnji ali poznejši nastop sprejme V. Šket, manufakturista trgovina II. Bistrica.

DEČEK poštenih staršev, ki je dovršil ljudsko šolo z dobrim uspehom, bi želel se učiti krojaške obrti. Kdor bi ga sprejel, naj blagovili pisati Rafaelu Metlikovec, Veliki grad 63 p. Komen.

Ženska samostojna moč, ki pozna nekoliko knjigovodstva, sposobna za trgovino z mešanim blagom (brez manufakture) ter samostojnim določevanjem prodajnih cen se isče. Ponudbe na naslov: inzenir Jos. Rustja, Gorica — Corso Verdi 37/I.

TRDI OREHI

Kaj nam z dežele pišejo

Iz GORNJEGA KRASA.

Tatinske bande so tudi pri nas na delu. Tri noči zaporedoma so se pojavili tatovi v Povirju in skušali vdreti v več hiš. V cerkev Matere božje na gori pri Povirju so vdrli o tem dnevu. V Divači so se vtihotali v neko hišo, ki stoji zraven oronitke postaje. Odnesli so nekaj klobas in masti ter drugih predmetov. Tudi v drugih krajih se sliši o vložih.

Iz POVIRJA.

(Nesreča in smešen dogodek.) Neki kmet je pasel svojo živino. Zapazil je, da eno živinče žveči kos vojaške telefonske žice! Bilo je to že precej odrasla junica. Hitro skoči k njej, da jej iztrga žico iz gobca. Žival se hoče umakniti in pri tem stopl na spodnji konec žice, zgornji se je pa ne-kako čudno ovije krog jezika, ga prezme in celo prerezje ter izdere iz gobca. Vse to se je zgodilo v enem trenutku in kmet ni opazil, da je žival zgubila svoj jezik, ker je tudi ni dosti krvavelo iz gobca. Ko je potem prignal živino domov, ni seveda mogla ta žival več jesti. Nihče ni vedel, kakšna bolezen bi bila in kaj je temu vzrok. Drugo jutro je šel kmet po nekem opravilu v tisti kraj, kjer se je dogodil opisani slučaj in našel tam jezik živinčeta. Šele potem mu je bila cela stvar jasna. Žival je moral takoj prodati mesarju.

ŽAVLJE.

Neki baron iz Verone je mislil zgraditi na prostoru, kjer se že nahajajo zrakoplovne garaže, še dve taki železni garaži. V to svrhu je najel nekaj delavcev in delo se je pričelo. Ne-nadoma pa se razglasil pogoj, da bo le oni delavec vslužben, kateri se vpisuje v fašistovsko stranko. Ker pa ni bilo to nekaterim zavednim narodnjakom nikakor po volji, so se sporazumeli, da raje opusti delo, kadar da bi sprejeli ta predlog. Nekateri so vkljub storjenemu sklepom omagali in se vpisali, ostali so se pa častno umaknili. Nič bi ne imel proti temu, če bi bilo delo trajno in bi se bil z ozirom na današnje brezdelje in težke razmere kdo moral vdati. A ker je bilo že vnaprej predvidevati, da je delo le začasno, — polovico delavcev so že prejšnji teden odslovili — je bilo res sramotno sprejeti umazano ponudbo. Onim pa, ki so vztrajali — vsa čast!

Prizadeti delavec.

STARAD v Istri.

Tudi pri nas radi beremo »Mali list«, ker tako po domače in po pravici piše. Iz našega kraja ne prinaša novic, pa tudi mi imamo svoje težave in pritožbe. Že več let smo brez duhovnika in brez učitelja. Poprej so gospodje duhovniki držali za silo šolo, da so se otroci naučili branja in pisanja. Odkar je odšel od nas pok. gospod Anton Nedved, smo čisto zapuščeni. Veliko smo se poganjali, da bi dobili učitelja ali učiteljico, pa nas imajo na gosposkah samo zanorca. Pravijo, da će hočemo italijansko šolo, da nam jo brž dajo, slovenske pa ne. Kaj bi naši otroci z italijansko šolo? Mi moramo davke plačevati, za povračilo nam pa roge kažejo. Čudna je ta pravica.

Iz MATERIJE.

Gori v Jelovicah se mudi po svojem opravilu učeni zemljemerec s svojo mlado »prijateljico«. Ta mož ima močno politično žilo. Ker pri Jelovišnih dobro služi, hoče se jim izkazati tudi velikega dobrotnika. Obeta jim nič manj kakor ustavitev šole, seveda šole z angleškim učnim jezikom. Iz te šole bodo mladi Jelovčani lahko pristopali naravnost

na univerzo v Oxfordu, da se bodo izpopolnili v racionalnem ovčarstvu. Stari Jelovčani so že dali možakarju mnogo podpisov (pravilno: križev) in so kar nori od veselja, da so dobili takega zagovornika in dobrotnika. Sklenili so, da mu plačajo vse stroške za poroko in da povabijo na očet tudi njegovo ženo, če ji ne bo predaleč.

GORICA.

Gonjo proti »Montu«, ki jo je načela »Voce« nadaljuje — pod patriotsko krinko — sedaj »Il Fioretto«. V sobotni številki se je list na uprav ogaben način povspel do podlega denuncijanta. — Proti »Fiorettu« je nastopila v uvodnem članku »L'Idea del Popolo«, ki brani javno moralno, zoper katero sistematično greši omenjeni list. Sploh je značilno, da se ta list tiska v »Narodni tiskarni«, ki je — kakor se trdi — v rokah par slovenskih duhovnikov. Mimo grede omenim, da se vse, kar izide v Gorici nemoralnega, tiska v »Narodni tiskarni«. »Čuk na palci« propagira nemoralno in vedno bolj pogosto se čujejo glasovi, da treba zoper širjenje nemoralnih načel potom tega lista kaj ukreniti. Merodajni krogi so že opozorili nadškofljstvo. Gorški masoni so bili ustanovili tednik »Il Commento«, ki si je nadel med drugim nalogu boj proti Montu. Noben tiskarnar ni maral sprejeti tiskanje lista s tem programom, v ulici Vetturini pa je našel list takoj zatočišče Hvala Bogu, da so se masoni med seboj sprli in šta izšli samo dve številki. V obeh številkah pa so masoni osto napadli Montovo ustanovo.

DELAWSKI VESTNIK.

Zakaj se delavcem dandanes slabo godi?

Odgovor je čisto lahek: ker niso organizirani in so obstoječe organizacije brez vsake moći. Pred več desetletji je bil delavec trpin, pravi trpin. Kovaški delavec je moral delati v kovačnici od zore do mraka. So bile delavske kategorije, ki so delale po 16 ur na dan. In plačani so bili delavci, da je bilo gorje. Plačo je določeval samo gospodar, delavec je bil izključen od vpliva pri določevanju plač. Delavec je bil suženj gospodarja; gospodar ga je poljubno sprejel ali ga odpustil.

Rešitev

iz tega za človeka poniževalnega stanja je prinesla organizacija. Delavska organizacija je priborila delavcem najprej 12, potem 10 in slednji osemurni delavnik. Nato je organizacija po velikih bojih izvojevala delavcem primerno plačo da je mogel sebe in družino prehranjevati in otroke vzgojiti. Sednjič je organizacija izločila gospodarja kot edino odločajočega činitelja nad usodo delavca. Delovna pogodbe so postale kolktivne: ni več nastopal veletovarnar in revni delavec, ampak veletovarnar in delavska organizacija.

Rakova pot.

Danes gre delavec rakovo pot. Pri-dobljene pravice se krhajo, prej vejljna določila se kršijo. Pomanjkanja dela ima za prvo posledico krumirstvo; delavec, ki je lačen, ki ima doma gladivo družino, ne vprašuje po delovnih pogojih, po plači, ampak je srečen, če sploh pride do kruha. Ta položaj izrabljajo gospodarji. In to znajo.

Delavcem so bo zopet boljše godilo, ko se bo zlomila reakcija bogatinov in ko se nato zopet ozivijo organizacije delavcev. In tudi ta čas pride!

Tisk. S. Spazzal v Trstu.

Cene oglasov: za en centimeter višine v eni koloni štiri lire. Popusti: pri 5 kratni objavi 5 od sto, pri 10 kratni 10 od sto, pri 26 kratni 20 od sto, pri 52 kratni 30 od sto popusta.

NAŠA POŠTA.

Martin iz Brezovice. Vaš dopis o treh cajtaricah, ki s folfjo na čelu brezplačno opravljajo pol Istre, je tako oseben, da kar očito kaže na dotične osebe. Zato ni priobčljiv, ako nočemo vzbujati osebnih sporov. — Istra. Zlastno, da sta dva vaša občinska moža izvolila železničarja v komisijo, ki bo sodila o vaših davkih. Moža sta padolžna, da se pred občinarji — kmeti opravičita.

Steklene šipe

Vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. - Postrežba na dom. - Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) tel. 44-23.

Zobozdravniški ambulatorij

via Genova št. 13, prvo nad.

TRST

Od 9-1, od 3-7
Govori se slovensko.

ADRIA-ČEVLJE

Izdelek Čevljarske zadruge v Mirnu

dobiš v prodajalnah:

Trst, Via dei Rettori I
Gorica, Corso Verdi 32

Trdni, elegantni čevlji, znani po vseh jadranskih deželah.

POZOR!

Zaloga Eternita za pokrivanje streh se je preselila iz Piazza Vittorio Veneto 4 v via Milano 14 (v isti ulici je Stokova trgovina).

„Alla Concorrenza“.

niške cene. — S. BASSAN - TRST - Via S. Spiridione 7.

Dr. A. Grusovin

v Gorici: Piazza Vittoria (Travnik) v hiši Paternoli 21

Specijalist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože, perfekcijoniran na dunajskih klinikah.

Sprejema od 9-12 in od 3-7 pop.

Zobozdravniški ambulatorij Egidij Schiffelin

zobotehnik

Trst - Via Settefontane št. 6. I.
sprejema od 9-13 in od 15-18

Knjigarna in papirnica

J. ŠTOKA - TRST

Via Milano 37

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi, župnim, občinskim in šolskim uradom, pisarnam, obrtnikom, trgovcem in zasebnikom.

Lastna knjigoveznica.

Založba Vedeža, Kleinmeyerjevital.-slov. slovnice, slov.-italijanskega in ital.-slovenskega slovarja. — Ima v zalogi vse najnovje slov. knjige.

Zdravnik Dr. Fr. Jakončič Gorica

Via Carducci (Gosposka ul.) 6-I.
sprejema od 9-11 in od 3-4

Deteljo inkarnatko, jesenskorepo, motovilc, špinačo, radič itd. itd. samo garantirana, izvrstna semena, prodaja

Trdka SEVER & Komp. Macchiavelli 13.

Ne iščite konkurenco v nižkih cenah, temveč v prvorivnem blagu

Dr. L. Borovička Trst - via Genova 13, I. Ordinira za kožne in spolne bolezni

od 10-12 in od 3-6

Otvorila se je nova trgovina biškotov in slaščic po na nižjih cenah. Za razprodajalce tovar- JOSIP SFILIGOJ.

Goriški okoličani, Brici, Gorjani, Kraševci

Kadar prideš v Gorico po opravkih, želite tudi v domačo gostilno, kjer vladajo snaga in kjer se dobri dobra in poceni hrana. Kje? V gostilni „AL BON FURLAN“ v ulici sv. Ivana.

Praporča se za obilen obisk

J. Pervania - Trst, via Tronto št. 3. najljudnejše priporoča slavn. občinstvu v mestu in na deželi svoje na drobno in na debelo. Cene ugodne, postrežba točna. Na željo se pošilja odjemalcem iz mesta blago franko na dom.

MILO FENDERL

je najboljše

Tovarna v Trstu, via Ghirlandao št. 1

Tel. 430